

Dato: 19. juni 2024

Høringsuttalelse fra Norsk Lektorlags lokallag ved Skarnes videregående skole

Norsk Lektorlag er en fagforening tilknyttet Akademikerne og representerer p.t. tre ansatte ved Skarnes videregående skole.

Bakgrunn

Fylkeskommunedirektøren i Innlandet fylkeskommune beskriver i sitt høringsforslag datert 11. mars 2024 et behov for endringer i skole- og tilbudsstrukturen grunnet strammere økonomiske rammebetingelser og synkende elevtall over hele fylket. Det anses at færre, men større enheter gir mer robuste fagmiljøer og bedre stabilitet både for elever og ansatte over tid. Tre alternative strukturer, der Skarnes videregående skole vil legges ned i hvert av dem, ble i det opprinnelige forslaget lagt fram for Hovedutvalget for utdanning og Fylkestingsutvalget. Det argumenteres også med at desentraliserte tilbud kan bestå i form av digitale (nettbaserte) løsninger, og at det kan bli aktuelt for flere elever til å bo på hybel hvis ønsket utdanningstilbud ikke kan tilbys i nærhet av hjemsted.

Under behandlingen i Fylkestingsutvalget ble det fremmet ytterligere alternative forslag der vår skole kan bestå. Disse har Fylkesutvalget konkretisert i form av forslag lagt fram fra Hovedutvalg for utdanning den 28. mai i år.

Lokallaget av Norsk Lektorlag tilknyttet Skarnes videregående skole ønsker her å legge fram våre synspunkter på fremtidig skole- og tilbudsstruktur, der vi i første rekke snakker for vår skoles del. Vårt standpunkt er at vi vil bevare og styrke tilbudet ved Skarnes vgs. Samtidig ønsker vi å opprettholde en mest mulig desentralisert skolestruktur i hele Innlandet. Derfor vil våre synspunkter også kunne ses som en støtte til opprettholdelse av øvrige skoletilbud som vurderes nedlagt andre steder i fylket, men vi vil presisere at vi anser at vår skole kommer i en særstilling som en skole som ligger i en del av fylket som med sannsynlighet vil vokse i folketall i årene som kommer.

Søkertall, oppfyltingsgrad, normtall

Vår skole har gradvis fått færre søkere, noe som vi mener skyldes at fagtilbudet ved vår skole over tid er blitt svekket. I løpet av de siste årene har vi mistet Musikk, dans og drama, Byggteknikk med murer- og tømmerutdanning, overflateteknikk og nå også rørlegger, samt tilbud innen Elektro- og datateknologi og Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign (FBIE). Potensielle elever har i økende grad funnet det nødvendig å søke seg til naboskolene i Kongsvinger for å kunne forfølge egne studieønsker. Vi har dermed en lavere oppfyltingsgrad som en konsekvens av fylkets egne prioriteringer. Elever som bor i Odalskommunene har i praksis valget mellom å søke seg til et stadig mer begrenset tilbud ved Skarnes vgs eller et eksisterende tilbud ved Øvrebyen eller Sentrum vgs. I teorien kunne vår skole vært attraktiv for elever i Nes kommune og tilgrensende romerikskommuner i vårt nabofylke, dersom våre tilbud hadde vært søkbare for disse. Dette bør nevnes for å understreke at det er grunnlag for å opprettholde vår skoles eksistens dersom man i framtiden skulle lempe på praktiseringen av strenge fylkesgrenser.

Normtall er noe av det som brukes som argument mot små skoler. For vår skole slår det vedtatte normtallet som fylket praktiserer uheldig ut, og vi må spørre om det er naturlig og riktig å operere med samme normtall i by og bygd. Skolen vår har opplevd å miste tilbud fordi søkertallene tilsvarte et par søkere for lite til å opprettholde tilbud, noe som for eksempel førte til at vi mistet en meget velfungerende musikklinje for seks år siden. Denne linja hadde æren for at en god del av elevene våre kom seg gjennom studieforbereende opplæring uten forsinkelser og frafall. Etter vårt syn ville en mer naturlig innretning av normtallprinsippet innebære at man så nødvendigheten og verdien av å ha mindre strenge normtall i de mindre tettbefolkede områdene av fylket.

Vårt standpunkt

Å konsentrere alle studietilbudene ved noen få skoler er uheldig og innebærer å fjerne mulighetene til å gå på en skole i sitt eget nærmiljø. Det at flere elever i Odalskommunene allerede i dag benytter tilbud ved skolene i Kongsvinger viser at dette kan være et alternativ for noen, men vi er av den oppfatning at dette ikke vil kunne være en god løsning for alle. Særlig vil dette kunne ramme de som har de største utfordringene, både skolefaglig og sosialt. Det vil være mest uheldig for de som kommer fra ustabile hjemmeforhold og som ikke har de beste forutsetninger for å håndtere lange skoledager, som blir enda lengre med økt reisevei. Våre nærkommuner er langstrakte, og kollektivtilbudet er begrenset. Vi frykter at frafall vil bli mer utbredt dersom alle elever i fremtiden må benytte seg av skoletilbudet i Kongsvinger. Vi mener derfor at man bør styrke fagtilbudet ved Skarnes vgs. Vi vurderer forslagene om å tilføre vår skole tilbud innen Salg og service, FBIE og Helse og oppvekst som særdeles gode og riktige, og vi ønsker at det ses helhetlig og nøye på hva som er hensiktsmessig fordeling av fagtilbudet i Kongsvingerregionen.

Dessuten vil flytting av fagtilbud fra Skarnes til Kongsvinger måtte bety massive investeringer som man må kunne stille spørsmål med nødvendigheten av, all den tid vi har en velfungerende bygningsmasse på Skarnes. Har fylkeskommunen vår vurdert dette godt nok? Her må man selvsagt også se på hva det vil si å skulle legge ned en skole få år etter at man har investert om lag 80 millioner kroner i oppussing.

Når det gjelder vektleggingen av å innføre mer digitale undervisningsløsninger, så mener vi at dette ikke er en metode som i tilstrekkelig grad kan erstatte fysisk undervisning, hverken med tanke på faglige eller sosiale behov, men vi kan gå god for at dette kan være et supplerende tilbud som kan utvikles mer dersom man også kan sikre at man har en lokalt forankret, fysisk eksisterende skoleplass i et faglig og sosialt fellesskap. Erfaringene fra pandemien tilsa at den psykiske helsen blant skoleungdom ble svekket, og at fraværet i ettertid har vært økende. Dette taler imot isolasjon og mer hjemmeundervisning. Skolens samfunnsoppdrag er å forberede elevene for verden utenfor skolen. Dette forutsetter at alle har fysiske møteplasser og arbeidsfellesskap.

Som et ytterligere argument, så vil transportutgiftene som fylkeskommunen vil pådra seg, samt de økonomiske og sosiale kostnadene ved lengre reisevei, alternativt hybeltilværelse for ungdommer i sin mest sårbare fase, neppe bidra til å forsvare en nedleggelse av nærskolene. Sett fra vårt ståsted som fagforening, synes vi det er vanskelig å se at tallmaterialet i forslaget er godt nok konkretisert og underbygget. Det vil koste å etablere tilbud på nye steder, legge ned skoler det er investert i over mange år, opprette skoleskyss og botilbud osv., og særlig i en tid der kostnadsnivået i samfunnet har eksplodert.

Hvorfor bevare akkurat Skarnes videregående skole?

Vi må erkjenne at fylkeskommunen vår står i vanskelige prioriteringer, og vi innser nødvendigheten av at noe må gjøres gitt framskrivninger i elevgrunnlaget for de enkelte skoler. Hva tilsier at det er behov for akkurat Skarnes vgs i fremtiden? Et forhold som ikke har vært løftet fram i tilstrekkelig grad, er det faktum at Odalsdistriktet er en vekstregion som med sannsynlighet vil komme til å oppleve befolkningsvekst i årene som kommer, innenfor vårt fylke på et nivå som bare Mjøsbyene kan måle seg med. Vår skoles beliggenhet, en times reisevei med bil eller tog fra Oslo, samt nærhet til hovedflyplass, vil gjøre oss til et mer attraktivt tilflyttingsmål for stadig flere som det hverken er plass til, eller som har råd til å håndtere kostnadsekspløsjonen i et hardt presset boligmarked innenfor Stor-Oslo. Å tilvise alle disse skoleplass på Kongsvinger vil kreve en storstilt utbygging av det eksisterende tilbudet der.

Vi tror at befolkningsfremskrivninger ikke utelukkende kan basere seg på fødselstall. Fremtidens innbyggere vil bestå av langt flere enn de som er født i distriktet. Vi kan ikke forutse noe med sikkerhet, men i den urolige verden vi nå lever i må vi være forberedt på å ta imot langt flere flyktninger enn det vi har sett til nå. Dessuten vil fremtidens innbyggere sannsynligvis være mer mobile og mindre stedbundne enn man har vært frem til i dag. Flere og flere vil måtte flytte mange ganger i løpet av livet, både av hensyn til jobb og utdanning. Vår geografiske nærhet til Oslo gir våre nåværende og framtidige innbyggere enda tettere tilknytning til jobb- og høyere utdanningstilbud i og rundt Oslo enn mange av fylkets øvrige innbyggere nyter godt av. Dette forhold gjelder ikke bare for folk innen akademiske yrker, men i vel så stor grad folk med kompetanse innen bygg- og anleggssektoren, som det vil bli enda større rift om etter hvert. Osloregionen vokser og vokser, men det vil trenge fagfolk som kan bygge kontorer, næringslokaler og boliger. Vår skole har alltid hatt et sterkt byggfagsmiljø, og en styrking av dette tilbudet er en god løsning hvis man vil se helhetlig på hva som skal til for å møte fremtidens utfordringer, både regionalt og på landsbasis.

Vår skole har alltid profilert seg som en kombinert skole med lærere som kan kombinasjonen yrkesfag og akademiske fag. Mindre klasser har vært en positiv bidragsyter til at mange av våre elever gjennomfører sin utdanning og kommer seg videre i livet. De som mener at vi lider under mindre robuste fagmiljøer, har ikke tatt høyde for at virkeligheten på papiret ikke nødvendigvis gjenspeiler virkeligheten i praksis. Oppfølgingstjenesten i fylket (OT) melder om at mange av de som benytter seg av deres tilbud etterspør Skarnes vgs fordi vi er en liten skole. Dette er ungdom som ikke har de beste forutsetninger for å finne seg sosialt og faglig til rette i store klasser og på store skoler

Oppsummert: La skolen vår bestå!

Vår skole fikk bestå etter at temaet om å slå sammen eller legge ned skoler sist var oppe til behandling i gamle Hedmark fylkeskommune, i 2017. Et samlet lokalsamfunn sto opp for sine interesser og Sør-Odal kommune fikk utarbeidet en rapport ført i pennen av Vista Analyse som klart pekte på at det ikke ville bety besparelser å legge ned Skarnes vgs. Konklusjonene pekte mer enn tyve år fremover i tid og står seg fortsatt. Etter dette fikk skolen bevilget nærmere 80 millioner kroner til å modernisere bygningsmassen. I ettertid har vi hatt fylkessammenslåing, og vi er redde for at vi nå ser konturene av et Innlandet fylke som ikke har råd til å ivareta bosettingsmønster og innbyggernes behov. Vi forstår godt at fylkesadministrasjonen føler seg tvunget til å møte utfordringene de står overfor og at fylkespolitikere må gjøre vanskelige prioriteringer. Samtidig ønsker vi oss et mest mulig desentralisert opplæringstilbud. Tilsynelatende er ikke bevilgningene og inntektssystemet i kommune-Norge rettet godt nok inn mot å ta hånd om oppgavene disse tildeles. Resultatet frykter vi vil bli en langsom utarming av livsgrunnlaget og livskraften i Innlandet fylke. Blant våre viktigste

kvaliteter som fylke er at mennesker kan bo spredt i og i nærheten av noen av Europas vakreste og mest uberørte naturområder.

Større klasser, lengre reisevei, færre fagtilbud. Dette vil bli blant de konkrete utslagene av å legge ned Skarnes vgs. Dette er faktorer som peker i retning av større utfordringer knyttet til uønsket atferd, mobbing, utestengning, rusproblematikk, frafall osv. Å opprettholde vår skole betyr trygghet og oversiktlige forhold, faktorer som ikke utelukkende kan måles i penger. De økonomiske og menneskelige konsekvensene av ikke å ta hensyn til dette, overgår det man ser for seg å kunne spare på å vedta Fylkeskommunedirektørens opprinnelige forslag. Det er ingen umiddelbare eller langsiktige besparelser i sikte på nedleggelse av Skarnes videregående skole, og i forslaget legges det ikke frem tall som underbygger noen besparelser. Fylkeskommunedirektørens forslag vil være ytterligere en omdreining i feil retning for vårt distrikts del med negative konsekvenser langt utover de som direkte rammer elevene våre. Vi håper man vil forstå at en nedleggelse av Skarnes vgs ikke er et godt svar på de utfordringer som Fylkeskommunedirektøren beskriver i sitt opprinnelige forslag.

Skarnes videregående skole er svaret på ønsket om stabile og robuste fagmiljøer, en fremtidsrettet skole, en som kan utfylle de øvrige skolene i Kongsvingerregionen. Om Fylkestinget fatter det vi mener er en best mulig beslutning i oktober, med lokalisering av nye tilbud samt opprettholdelse av de gamle tilbudene på Skarnes, blir vi etter vårt syn en fremtidsrettet og innovativ skole med vekstpotensial, og et nødvendig bindeledd mellom Glåmdalsregionen og Stor-Oslo.